ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/24/196-394-5

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Elve Adamson
Otsuse tegemise aeg ja koht	25.03.2024 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	11.02.2024 (registreeritud inspektsioonis 12.02.2024)
Teabevaldaja	Sotsiaalkindlustusamet aadress: Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn e-posti aadress: info@sotsiaalkindlustusamet.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxx.xxxxxx@gmail.com

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) jätta vaie rahuldamata, kuna Sotsiaalkindlustusametil ei ole vaide esitaja poolt soovitud dokumenti, millest on vaide esitajat teavitatud ka 01.02.2024 kirjaga nr 7-4/5442-4
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 (2)). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide kohaselt esitas vaide esitaja 19.01.2024 Sotsiaalkindlustusametile (SKA) kaebuse ja koos sellega teabenõude.
2. 30.01.2024 vastas SKA osalise selgitusega, aga küsitud dokumenti ei edastanud.
3. 31.01.2024 saatis vaide esitaja SKA-le korduva teabenõude ja hoiatuse pöörduda AKI-sse, kui tema soovitud dokumenti kohe ei esitata.
4. 01.02.2024 vastas SKA taaskord selgitusega, kuid küsitud dokumenti ei esitanud ning selgitused ei vastanud vaide esitaja hinnangul ka tema küsimusele, mille alusel makstakse sõidukulu hüvitis välja kuu viimasel päeval.

5. 11.02.2024 esitas vaide esitaja teabenõude täitmata jätmise peale Andmekaitse Inspektsioonile vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide kohaselt esitas vaide esitaja 19.01.2024 SKA-le teabenõude, milles soovis saada dokumenti (asutusesisest korraldust), mille alusel makstakse sõidukulu hüvitis välja kuu viimasel päeval.

Vastuses teabenõudele teatas SKA, et *sõidukulude hüvitamine toimub vastavalt seadusele. Sõidukulude hüvitamise kord on kehtestatud sotsiaalkaitseministri määruse nr 66 „Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse raames osutatavate teenuste loetelu ja hinna ning ülevõetava tasu maksimaalse suuruse ühes aastas ja arvestamise korra, sõidu- ja majutuskulude maksimaalse maksumuse õigustatud isiku ja õigustatud isiku saatja kohta ühes kalendriaastas ning hüvitamise tingimused ja korra ning rehabilitatsiooniprogrammi hindamiskriteeriumide kehtestamine".*

Määruse 66 § 4 lg 6 sätestab, et Sotsiaalkindlustusamet otsustab sõidukulude hüvitamise või sellest keeldumise 20 tööpäeva jooksul taotluse ja rehabilitatsiooniteenuse osutajalt rehabilitatsiooniteenuse osutamise kohta isikupõhise üksikaruande saamise päevast arvates.

Vaide esitaja ei nõustu SKA vastusega põhjusel, et talle ei esitatud soovitud dokumenti ja selgitusega ei esitatud ka soovitud teavet. Vaide esitaja leiab, et SKA on riigiasutus ja tal on õigus teada, mille alusel toimub hüvitiste väljamaksmine, seda enam, et SKA jutt ja tegevus ei näi õiguspärane.

Vaide kohaselt SKA väidab, et neil on õigusaktist (sotsiaalkaitseministri 21.12.2015 määruse nr 66) tulenev õigus menetleda taotlust 20 tööpäeva jooksul alates taotluse ja isikupõhise üksikaruande saamise päevast arvates ja teha väljamakseid mitte sagedamini kui kord kuus.

Vaide esitaja leiab, et SKA väide, et neil on õigus väljamakseid teha mitte sagedamini kui kord kuus, ei vasta tõele ja ei ole seega õiguspärane. Ei sotsiaalhoolekand seadusest ega eelnimetatud määrusest ei tulene sellist väljamaksete tegemise piirangut.

See, et SKA on asutusesiseselt otsustanud väljamakseid teha kuu viimasel tööpäeval peab olema kooskõlas kehtiva õigusega. Asutusesisesed töökorraldused ei saa olla seadusest kõrgemal. Antud juhul on SKA sellise otsuse teinud oma suvast lähtuvalt, mitte õigusaktidest tulenevalt.

Näiteks kui SKA teeb sõidukulu hüvitamise otsuse 1. kuupäeval ja oma asutusesisese korralduse järgi maksavad nad selle välja alles kuu viimasel tööpäeval, nt 31.kuupäeval, siis hoiab SKA õigusvastaselt inimese raha kinni 30 päeva. Kuna seaduses ja määruses ei ole sätestatud väljamakse päev, vaid otsuse tegemiseks lubatud aeg (20 tööpäeva), siis tuleb hüvitis välja maksta viivitamata kui otsus on tehtud.

Vaide esitaja palub algatada menetlus ja kohustada SKA-l talle esitama nõutud dokument, kus on kirjas kes, millal ja mille alusel on otsustanud, et sõidukulu hüvitisi makstakse välja kuu viimasel tööpäeval.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on SKA selgitanud, et *peame kahjuks tõdema, et oleme jätnud Eraisiku teabenõuetele vastates tema peamisele küsimusele ehk millisel õiguslikul alusel*

tehakse väljamakseid kuu viimasel tööpäeval, vastamata ja peame seetõttu vabandama. Käesoleval ajal ei ole meil muud põhjendust kui väljakujunenud tava, millele kui „asutusesisesele kokkuleppele" vastuses inimesele viidati. Seega ei ole Sotsiaalkindlustusametis käesoleval ajal asutusesiselt kehtestatud ühtegi töökorda, mis reguleeriks konkreetselt väljamakse tähtaega sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse kaasneva sõiduhüvitise väljamaksmiseks. Samuti ei ole me teemat käsitlenud ameti kodulehel. Kõrvaldame eeldiivatud puudused esimesel võimalusel.

Selgitame siiski lisaks, et konkreetsel juhul on sõidukulude hüvitamise väljamakse tegemisel olnud täidetud seaduste ja määruste nõuded

a. sotsiaalkaitseministri 21.12.2015 määruse nr 66 „Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse raames osutatavate teenuste loetelu ja hinna ning ülevõetava tasu maksimaalse suuruse ühes aastas ja arvestamise korra, sõidu- ja majutuskulude maksimaalse maksumuse õigustatud isiku ja õigustatud isiku saatja kohta ühes kalendriaastas ning hüvitamise tingimused ja korra ning rehabilitatsiooniprogrammi hindamiskriteeriumide kehtestamine" § 4 lg 6 sätestab, et Sotsiaalkindlustusamet otsustab sõidukulude hüvitamise või sellest keeldumise 20 tööpäeva jooksul taotluse ja rehabilitatsiooniteenuse osutajalt rehabilitatsiooniteenuse osutamise kohta isikupõhise üksikaruande saamise päevast arvates ning

b. sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 28 lõike 1 kohaselt makstakse rahaline hüvitis välja 30 kalendripäeva jooksul hüvitise andmise otsuse tegemisest arvates, kui seadus ei sätesta teisiti.

Täiendavalt on SKA vastuses inspektsiooni järelepärimisele selgitanud, et 01.02.2024 kirjaga nr 7-4/5442-4 on SKA vaide esitajale ka selgitanud, et *seoses Teie nõudega edastada Teile dokument, mille alusel makstakse sõidukulu hüvitis välja kuu viimasel päeval, selgitame, et tegemist on Sotsiaalkindlustusameti sisemise kokkuleppega, mille kohaselt tehakse väljamakse aruande esitamise kuu viimasel tööpäeval ning see jääb 20 tööpäeva sisse*.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Juurdepääs avalikule teabele

1. AvTS § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave, mis tahes viisil ja mistahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega saab teabenõude korras küsida asutuselt tema valduses olevate dokumentide koopiaid või väljavõtteid. Kui isiku pöördumisele vastamine nõuab, aga selgituste andmist, siis loetakse selline pöördumine selgitustaotluseks märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse mõistes ning selgitustaotlusele vastatakse 30 päeva jooksul. Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse üle Andmekaitse Inspektsioonil järelevalvepädevus puudub.

2. AvTS § 6 sätestab, et teabenõue on teabenõudja poolt AvTS-s sätestatud korras teabevaldajale edastatud taotlus teabe saamiseks. AvTS § 9 lg 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele seaduses sätestatud korras.

3. AvTS § 23 annab loetelu juhtudest, millal on teabevaldajal õigus teabenõude täitmisest keelduda. Kui teabevaldajal vaide esitaja poolt soovitud dokumenti ei olnud, siis oli teabevaldajal kohustus keelduda teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 1 p 2 alusel ja põhjendada keeldumist (AvTS § 23 lg 3).

Teabenõudele vastamine

4. Vaide kohaselt esitas vaide esitaja 19.01.2024 SKA-le teabenõude, milles palus väljastada dokumendi (asutusesisese korralduse), mille alusel makstakse sõidukulu hüvitis välja kuu viimasel päeval. Seega sisaldas vaide esitaja 19.01.2024 pöördumine ka teabenõuet. Eeltoodud pöördumisele vastas SKA 30.01.2024. SKA küll selgitas vaide esitajale väljamaksete tegemise korda, kuid soovitud dokumenti ei väljastanud ega keeldunud ka selle väljastamisest.

5. 31.01.2024 edastas vaide esitaja SKA-le korduva teabenõude, milles palus uuesti väljastada dokumendi (asutusesisese korralduse), mille alusel makstakse sõidukulu hüvitis välja kuu viimasel päeval. Eeltoodud teabenõudele vastas SKA 01.02.2024 ning selgitas, et käsitles vaide esitaja pöördumist märgukirjana. Teabenõude osas selgitas SKA vaide esitajale, *et tegemist on Sotsiaalkindlustusameti sisemise kokkuleppega, mille kohaselt tehakse väljamakse aruande esitamise kuu viimasel tööpäeval ning see jääb 20 tööpäeva sisse.*

6. Kuigi eeltoodust oli Andmekaitse Inspektsioonile arusaadav, et ilmselt SKA-l vaide esitaja poolt soovitud dokumenti ei ole, pidas inspektsioon siiski vajalikus seda üle kontrollida, kuna vaide esitajale edastatud teabenõude vastuses ei olnud teabenõude täitmisest keeldutud selgesõnaliselt, et soovitud dokumenti ei eksisteeri.

7. Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on SKA täiendavalt selgitanud, et *Sotsiaalkindlustusametis ei ole käesoleval ajal asutusesiselt kehtestatud ühtegi töökorda, mis reguleeriks konkreetselt väljamakse tähtaega sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse kaasneva sõiduhüvitise väljamaksmiseks. Samuti ei ole me teemat käsitlenud ameti kodulehel. Kõrvaldame eeldiivatud puudused esimesel võimalusel.*

8. Eeltoodust tulenevalt, et SKA on juba 01.02.2024 vastuses vaide esitajale selgitanud, et tegemist on sisemise kokkuleppega, millest saab järeldada, et SKA-l vaide esitaja soovitud dokumenti ei ole ning seda on SKA ka kinnitanud vastuses inspektsiooni järelepärimisele. Seega pole inspektsioonil võimalik teha ka ettekirjutust vaide esitaja poolt soovitud dokumendi väljastamiseks, mistõttu jääb vaie rahuldamata. Küll aga tuleb SKA-l edaspidi teabenõuetele vastamisel, kui soovitud dokumenti ei ole, siis seda selgesõnaliselt teabenõudjale öelda ning keelduda teabenõude täitmisest.

9. Mis aga puudutab vaide esitaja seisukohta, et SKA väide, et neil *on õigus väljamakseid teha mitte sagedamini kui kord kuus, ei vasta tõele ja ei ole seega õiguspärane. Ei sotsiaalhoolekand seadusest ega eelnimetatud määrusest ei tulene sellist väljamaksete tegemise piirangut.* Siinkohal peab Andmekaitse Inspektsioon vajalikuks vaide esitajale selgitada, et inspektsiooni pädevusse ei kuulu SKA üle järelevalve teostamine väljamaksete tegemise tähtaegade õiguspärasuse üle. Seega Andmekaitse Inspektsioon selles osas ka seisukohta ei võta.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
jurist
peadirektori volitusel